

Preek over HC Zondag 5 en 6 (v/a 12-18)

- Schildwolde, 14 december 2014
- Kees van Dusseldorp
- Nabetrachting HA

Liturgie:

Votum en groet

Ld.444

Gebed

Lezen: HC zondag 5 + 6 (deels): v/a 12-18

Rom.3:21-26

Luk.19:1-10

Ps.22:11,12

Preek

Ps.118:9,10

Geloofsbelijdenis

Gemeentelied

Gebed

Collecte

Gz.140:1,2

Zegen

Leven uit genade is leven met

- **lege handen**
- **open handen**
- **gevulde handen**

Gemeente van Christus,

#1

Wanneer er een huis gebouwd wordt, dan begint de aannemer met de fundamenten. Een huis wordt stapje voor stapje van onder naar boven opgebouwd. Al met al duurt het een hele poos voor een voorbijganger ziet: dit is een huis. Wanneer er een auto wordt gebouwd, dan gaat dat anders. Al heel snel na het begin kun je zien: dit is een auto. En van daaruit worden onderdelen aan allerlei kanten en plaatsen toegevoegd en afgewerkt, tot het compleet is. Zo heb ik het me in elk geval laten vertellen.

Wanneer het geloof wordt opgebouwd, dan gaat het meer op de manier van een auto, dan op de manier van een huis. Want het geloof bestaat niet uit onderdelen die je stuk voor stuk moet toevoegen voor het compleet is. Het christelijk geloof is vanaf het begin herkenbaar en wordt steeds aan alle kanten aangevuld en afgewerkt. De ene keer in de breedte, dan weer in de hoogte, een volgende keer in de diepte of in de lengte. Maar het gebeurt steeds vanuit een herkenbare basis: het besef: ik ben van Christus.

#2

Zo werkt de Catechismus aan de opbouw van het geloof. Aan het begin van de Catechismus staat de prachtige belijdenis: Ik ben van Christus, door de Vader aangenomen en door de Heilige Geest geleid. Die belijdenis wordt steeds meer uitgediept. In de Catechismus is een kind van God aan het woord, die zijn vragen stelt om meer te leren over zichzelf en over zijn Heer. En door de antwoorden wordt het geloof sterker en krijgt het meer inhoud. En wordt ook het effect voor het leven steeds duidelijker.

Hoe kunnen wij weer in genade aangenomen worden? De christen die deze vraag stelt, heeft kennelijk door dat Gods genade niet vanzelfspreekt. Ken je die vraag eigenlijk wel? 'Hoe kunnen wij weer in genade aangenomen worden?' En dan niet als theoretische vraag, maar vanuit het besef dat ook jij onder Gods oordeel ligt? Een vraag vanuit besef van schuld. Een vraag vanuit besef van Gods recht.

Dat woord 'genade' wil ik graag naar voren trekken vanmiddag. 'Genade' is een woord met heel veel inhoud en heel veel kanten. Vanmiddag gaat het over de onmogelijke mogelijkheid van Gods genade. Over de Middelaar van Gods genade, Jezus Christus. Over de onvanzelfsprekendheid dat God genadig is. En over de heiligheid van Gods genade.

Genade is een stralend kernwoord van het christelijk geloof. Het geeft het leven kleur en glans. Het maakt de mens vrij en rijk. En het geeft de gemeenschap warmte en liefde.

#3

Leven uit genade. Dat is leven met

- **lege handen**
- **open handen**
- **ge vulde handen**

1. LEVEN UIT GENADE IS LEVEN MET LEGE HANDEN.

Kunnen wij onszelf niet redden? Dat is een echt menselijke vraag. Veel opvoeding en

onderwijs is erop gericht. Zelfstandigheid. Zelfredzaamheid. Niet afhankelijk zijn. Je eigen problemen oplossen. Dat is een prima instelling. Maar niet altijd. Ik wil het zelf doen. Dat klinkt koddig uit de mond van een peuter die zelf een veel te moeilijke puzzel wil maken zonder geholpen te worden. Dat klinkt zelfstandig uit de mond van een jongere die zijn eigen bankzaken en verzekeringen zelf wil regelen. Dat klinkt eigenwijs uit de mond van een volwassene die er bijna onderdoor gaat en toch geen hulp of advies accepteert. Ik wil het zelf doen. Bij het ouder worden is het vaak pijnlijk om toe te geven: ik kan het zelf niet meer doen.

Kunnen wij onszelf niet verlossen? Verlossen van de nood in de wereld en verlossen van de last van ons geweten? Jawel, zeggen de boeddhisten. Door meditatie en concentratie kun je helemaal loskomen van jezelf en van de wereld en één worden met het goddelijke. Jawel, zeggen moslims. Door je te onderwerpen aan de Koran leven kun je Gods gunst verdienen. Jawel, zeggen sommige christenen. Door goed te leven zal God je later wel in de hemel toelaten. Wij zeggen het niet, maar voelen het soms wel zo. Wij bidden toch en bezoeken de kerkdiensten? Wij dragen toch bij aan de kerk en goede doelen? Wij zetten ons toch best sociaal in voor broeders en zusters en anderen? Nee, natuurlijk verdienen we de hemel er niet mee. Maar als God ons zou veroordelen, voelt dat toch niet eerlijk. Dan zijn er wel anderen die veel meer zonden gedaan hebben...

Kunnen wij onszelf niet redden? Nee, zegt de kerk als conclusie uit de bijbel. Want de mens heeft een kloof geslagen die hijzelf niet kan overbruggen. Er is een schuld die moet worden voldaan. En als je de schuld elke dag groter maakt, kom je aan het aflossen niet toe. Je hebt een dubbel probleem. Je eigen schuld en zonden in de eerste plaats. Het is in de vorige zondagen uitgebreid behandeld. Het tweede is: God is rechtvaardig: hij vraagt terecht dat de schuld wordt voldaan. Je kunt jezelf niet verlossen.

Gods genade is geen aftrekpost van Gods rechtvaardigheid. Gods recht kan niet gebogen worden. In de mensenwereld roepen we om tolerantie. Zie zoveel mogelijk bij een ander door de vingers, in de hoop dat hij dat ook bij jou doet. Ouders aarzelen om kinderen te corrigeren, leerkrachten vinden straffen moeilijk, en men vindt dat er heel veel moet kunnen onder de mensen. Nu verschuift dat wel wat: er zijn grenzen. Een ander mag niet worden beschadigd. En we betalen natuurlijk niet samen voor de hobby's van een ander. Zelfs niet als dat de kerk van Christus is. Maar nog steeds trekken we niet zomaar een grens. Dat hebben we ook nodig in onze mensenwereld. Maar je maakt een ernstige fout als je denkt dat onze God ook zo is. Zijn grenzen zijn niet van elastiek. Zijn recht is niet willekeurig. Zijn oordeel is niet tijdelijk. Zijn heiligheid is geen lauwe soep.

Redding is alleen mogelijk, als aan Gods recht wordt voldaan. De catechismus vat dat samen in de zin: wij moeten betalen. Daarmee wordt onze schuld bij God vergeleken met een geldschuld. Dat kan het beeld oproepen van God als een kille schuldeiser. Dat is niet de bedoeling. Het gaat erom dat de schuld wordt verzoend, dat de storingen worden opgeheven, dat aan Gods recht wordt voldaan. Alleen dan is redding ook echt redding. In alle andere gevallen blijft er immers iets zitten. God zegt: u moet de straf wel dragen.

Kunnen wij onszelf niet redden? Nee, want wij kunnen op geen enkele manier voldoen aan Gods recht. Wij staan hier met lege handen. We kunnen onze verlossing niet organiseren, er zelfs niet aan meewerken. Verlossing komt er alleen in de weg van genade. Dat is de les. We hebben geen recht op vergeving. Je kunt je vrijspraak niet claimen. Alleen

door Gods genade bestaat er een weg van verzoening en voldoening. Dat betekent dat God in zijn genade zelf voor de oplossing zorgt voor ons probleem. Wij staan met lege handen.

Met lege handen. Dat valt mij niet gemakkelijk. Want liever lever ik ook zelf mijn bijdrage. Ik heb liever zelf wat in handen. Voor mijn gevoel heb ik dan meer zekerheid. Maar het kan niet. Als je gaat leunen op die stok, doorboort die je hand. Ook andere schepse-
len kan ik niet voor mijn karretje spannen. Ik ben zelf aansprakelijk. Elke oplossing die je bedenkt, komt als een boemerang weer terug. We staan hier met lege handen.

Lege handen. Dat is een kenmerk voor het leven uit genade. Hier moeten we steeds weer op gewezen worden. En op dit punt je geloof steeds verder verdiepen. Leven uit genade is leven met lege handen. Alleen zo blijft genade genade. Genade is geen sausje over iets wat we zelf begonnen zijn. Genade is altijd *onverdiend*. Dat leert je nederheid. Ik heb geen rechten tegenover God. Integendeel. En ik zou niet weten hoe ik zou moeten betalen, als God in zijn genade niet zelf de oplossing zou geven. Genade is altijd *onverdiend*. Dat leert je ook bescheidenheid. Tegenover alles wat je in het leven meemaakt, hoe moeilijk ook. En tegenover iedereen die je tegenkomt, hoe verschillend ook. We staan samen allemaal met net zulke lege handen. Je hebt geen enkele reden om je te verheffen boven wie dan ook. We staan met lege handen. Verlossing is menselijk onmogelijk. Genade is *onverdiend*.

2. LEVEN UIT GENADE IS LEVEN MET OPEN HANDEN.

Als je handen leeg zijn, omdat alles eruit gevallen of eruit geslagen is, heb je de neiging om ze uit teleurstelling maar slap langs je lichaam te laten vallen. Of om ze uit frustratie tot vuisten te ballen. Zo reageren veel mensen op de boodschap dat Gods genade *onverdiend* is. En dat het slechts Gods soevereine vrijheid is wanneer Hij toch genadig is. Sommige mensen keren zich van deze waarheid af. Andere mensen gaan passief afwachten of God nog iets gaat doen. Och, mocht het toch eens gebeuren.

De Bijbel wijst ons een betere weg. En dat is dat wij de oplossing van boven verwachten. Hier beneden lopen alle wegen dood. Zelf kunnen we ons niet verlossen. Anderen kunnen ons niet verlossen. Verlossing is onmogelijk. Punt. Elke poging die we ondernemen om uit het moeras omhoog te komen, doet ons er dieper in wegzakken. De redding van uw leven is alleen van God te verwachten. De goede reactie is daarom niet dat we onze handen tot vuisten ballen of ze moedeloos laten zakken, maar dat we ze openen voor God. Genade is dat God zich neerbuigt over de mensen en een uitweg aanbiedt.

God geeft een Middelaar, Jezus Christus. Hij is degene die door God in zijn genade aan ons wordt gepresenteerd als degene die de genade mogelijk maakt. Je hoort het al aan mijn woorden: We stuiten hier op de grenzen van wat wij inzichtelijk kunnen maken. Hoe logisch de vragen en antwoorden van zondag 5 en 6 ook lijken te zijn, het zijn niet meer dan pogingen om iets van het hart van het evangelie onder woorden te brengen. Want wat een wonderlijke taak krijgt de Middelaar: enerzijds stelt Hij zich tussen God en de mens op. Anderzijds kiest Hij volledig de kant van de mens én de kant van God. En wat een wonderlijke persoon is die Middelaar: Hij is echt mens én Hij is echt God. Jezus Christus heeft alles met de genade van God over ons te maken. Hij komt vanwege Gods

genade, Hij is zelf vol genade, en Hij verdient Gods genade over ons. Een unieke persoon voor een onmogelijke opgave. Dat kan alleen van God komen.

Ook op dit punt moet ons geloof steeds verder uitgebouwd worden. Een gelovige weet zich eigendom van Jezus Christus. Maar als je je erin verdiept wat daarvoor nodig is geweest, dan stuit je op het unieke werk van Christus. 'Hij is door God aangewezen om door zijn dood het middel tot verzoening te zijn', schrijft Paulus in Rom.3. Door Hem heeft God met de zonden letterlijk afgerekend. Verzoening door voldoening, zo wordt het in de gereformeerde leer kernachtig samengevat. Verzoening met God door voldoening van de schuld. Dat is het werk van de Middelaar van Gods genade. We zijn er compleet van afhankelijk.

Maak van dit werk van de Middelaar nooit een koele, zakelijke afrekening. Alsof God pas weer vriendelijk is, als de laatste penning is betaald. Alsof Hij als een schuldeiser slechts geïnteresseerd zou zijn in de aflossing. Hij is geïnteresseerd in de verlossing van zijn volk. Zijn genade staat aan het begin. En de Middelaar is Gods weg naar de enige werkelijke verlossing: waarbij het kwaad ook echt verwijderd wordt. Want vergeet het nooit: Het is wel Gods eigen Zoon die Hij heeft overgegeven. En het is Gods eigen Zoon die gestorven is voor zondaren. Toen wij nog vijanden waren, schrijft Paulus. En het is ook mijn doodstraf die Hij heeft ondergaan. God heeft in vrije wil tot deze reddingsoperatie besloten. Hij is er niet toe verplicht. In Zijn grote liefde heeft Hij het verlossingswerk uitgevoerd. Voor mensen die daarop geen aanspraak kunnen maken.

Leven uit genade is leven met open handen. Alleen van boven kan de verlossing komen. Open je lege handen vol verwachting naar de Heer. Niet in onzekerheid, maar in vertrouwen. Niet in onrust, maar in aanbidding. Niet in lijdelijkheid, maar in overgave. Zo blijft genade genade. De Heer heeft door de Middelaar een wonderlijke weg tot redding geopent. Genade is altijd *kostbaar*. Dat leert je eerbied. Eerbied voor God die in zijn soevereine vrijheid zich toch ontfermt over zondaren. Er is geen enkele vanzelfsprekendheid. Er is slechts blijvende verwondering dat God ons genadig is in Christus Jezus. Genade is altijd kostbaar. Dat leert ons ook de gemeenschap. Want in deze genade van God zijn we aan elkaar verbonden. Staan we precies op hetzelfde nivo. En zijn we dankbaar met iedereen die ook zijn open handen naar Christus heeft uitgestrekt.

3. LEVEN UIT GENADE IS LEVEN MET GEVULDE HANDEN.

Leven uit genade is geen theoretisch punt. Het heeft alles met onze houding in het dagelijks leven te maken. Het is voor veel christenen een lastig punt. Ze zijn blij met de leer van Gods genade. En met de verkondiging in de preken. En de uitdeling in het avondmaal. Maar wat heb je nu aan de genade voor het leven van alledag? Waarin je hebt te maken met een wereld van tentamencijfers, verplichtingen, problemen die zich opstapelen, of moeilijke mensen? Genade verandert je gedrag en levensstijl. Laat ik het ook nu heel duidelijk zeggen: het leven van alledag wordt pas echt leven wanneer de genade daarvan de kleur bepaalt. Het leven binnen de kerk of buiten de kerk komt pas tot bloei, wanneer Gods genade daar leeft.

In Jezus Christus is Gods genade aan ons gegeven. Maar Hij wordt ook zelf tot een bron van genade. Hij vult onze handen met zijn zegeningen. Geestelijke zegeningen. Maar die

geven licht en warmte voor het hele leven, ook voor die terreinen die wij meestal niet-geestelijk noemen. De Middelaar is ons gegeven tot wijsheid, rechtvaardigheid en heiliging, samengevat: tot een volkomen verlossing. Zullen we even ruiken aan dat boeket?

Jezus Christus is onze wijsheid. De mensen hebben er uit zichzelf geen benul van wat de oorzaak is van alle ellende in deze wereld, laat staan wat daarvoor de oplossing is. Christus is ons tot wijsheid geworden. Dat betekent dat wij het leven nu leren bekijken door de bril van Christus. Door Hem leer je zien wat belangrijk en wat onbelangrijk is. Leer je zien wat kwaad is en wat goed is. Wijsheid heb je nodig, elke dag. In Christus krijg je het.

Jezus Christus is onze rechtvaardigheid. Daarmee is het klokhuis van je leven hersteld. Zijn offer komt jou ten goede. God kijkt naar je alsof je Christus zelf bent. Vrede met God. Dat is de kern van het leven. Dat die gezuiverd is, ligt vast in Christus. Het is onaantastbaar voor de wereld. Want Gods genade is niet afhankelijk van de wereld. Dat geeft ruimte om je weg door het leven te gaan. In Christus ligt je leven vast.

Jezus Christus is onze heiliging. Ook ons dagelijks handelen wordt met Christus gevuld. Met al ons vallen en opstaan. In Christus worden jouw woorden en daden geheiligd. En krijg je de kracht om je leven aan de Heer te wijden. Door zijn Geest verandert je leven. Zo gaat Christus in ons leven. En bedekt Hij je tekorten. Tot je de volmaaktheid bereikt.

Leven uit genade is een leven met gevulde handen. Tot een volkomen verlossing, vat Paulus een en ander samen. Daarin klinkt de toekomst mee. Wanneer de Heer je maakt wat je in Christus bent. Die genade vormt de toonhoogte van je leven. De genade van God verandert je leven. Genade is altijd *rijk*. Dat maakt je blij in God. En het nodigt uit tot lofprijzing. Over genade kun je beter zingen dan preken. Genade is altijd rijk. Dat roept ook tot aktieve inzet. Om het licht van de genade te laten schijnen. Als begenadigd mens door het leven gaan. Als gemeenschap, die van genade leeft.

Geloof groeit op de manier waarop een auto wordt gebouwd. Het wordt steeds meer aangevuld, verdiept en versterkt. Ook bij het nadenken over Gods genade. Genade is altijd onverdiend, kostbaar en rijk. Het maakt je nederig, het leert je eerbied en het geeft je blijdschap. Die genade gaat weer stralen als je ervaart dat je handen leeg zijn, open gaan en gevuld worden. Lof zij de Vader, en de Zoon en de Heilige Geest tot in eeuwigheid.

Amen.